

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

*Н. М. Деева, д. е. н., професор, Інститут демографії та соціальних досліджень
імені М. В. Птухи НАН України*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: загального й особливого – при встановленні специфіки виконання державою соціальних функцій в умовах розбудови соціально-економічної моделі розвитку; порівняння – при встановленні кількісних параметрів економічної активності незахищених верств населення в Україні; системного підходу – при формуванні стратегічних напрямів діяльності уряду щодо забезпечення реальної соціалізації економіки.

Результати. Окреслено особливості виконання державою своїх соціальних функцій в умовах розбудови соціально-економічної моделі розвитку національної економіки. Встановлено структурну подвійність соціальної функції держави. Через спеціальні індикатори оцінено економічну активність та рівень підтримки незахищених верств населення в Україні, а також узагальнено спроби влади щодо регуляторного забезпечення соціального призначення держави за роки незалежності України. Визначено умови досягнення державою соціальних цілей за рахунок перегляду теоретико-методологічної бази бюджетного процесу.

Новизна. Визначено умови досягнення державою соціальних цілей за рахунок перегляду теоретико-методологічної бази бюджетного процесу.

Практична значущість. Запропоновані заходи соціальної політики дозволять створити об'єктивну і достовірну нормативну та регуляторну базу планування для її реалізації в Україні. Це сприятиме публічному комплексному розгляду проблем державних і місцевих фінансів у частині визначення потенціалу фінансової забезпеченості не тільки видатків по соціальному захисту населення, а також і витрат на розвиток соціальної інфраструктури та інституціональне забезпечення конституційного соціального призначення

Ключові слова: соціальна функція держави, реалізація соціальної функції держави, соціальна держава, індикатори економічної активності держави, особливості соціальної політики в Україні, теоретико-методологічна база бюджетного процесу.

Література

1. Хара В. Побудова соціальної держави – загальне національне завдання / В. Хара, В. Новіков // Україна: аспекти праці – 2003. – № 3. – С. 27–32.
Khara V. Pobudova sotsialnoi derzhavy – zahalne natsionalne zavdannia [Social state building – common national task] / V. Khara, V. Novikov // Ukraina: aspekty praci – 2003. – № 3. – С. 27–32.
2. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Г. Городяненка. – К. : ВЦ «Академія», 2003. – 560 с.
Sotsiologhiia [Sociology]: Pidruchnyk dlia studentiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv / Za red. V.H. Horodianenka. – K. : VTs «Akademiiia, 2003. – 560 p.
3. Гришкін В. О. Соціалізація економіки України: теорія, методологія, перспективи: монографія / В. О. Гришкін – Д. : Пороги, 2005. – 498 с.

- Hryshkin V. O. *Sotsializatsiia ekonomiky Ukrainy* [Socialization Ukraine economy]: teoriia, metodolohiia, perspektyvy: monohrafiia / V. O. Hryshkin – D. : Porohy, 2005. – 498 p.
4. Котюк В. О. Загальна теорія держави і права: навч. пос. / В. О. Котюк – К. : Атіка, 2005. – 592 с. С. 106–110.
Kotiuk V. O. *Zahalna teoria derzhavy i prava* [Common state and law theory]: navch. pos. / V. O. Kotiuk – K. : Atika, 2005. – 592 p. P. 106–110.
 5. Гвасалія Д. С. Соціальна функція держави та її складові / Д. С. Гвасалія // Економіка і регіон – 2011. – № 2 (29) – С. 42–46.
Hvasaliia D. S. *Sotsialna funktsiia derzhavy ta ii skladovi* [Social state function and her components] / D. S. Hvasaliia // Ekonomika i rehion – 2011. – № 2 (29) – P. 42–46.
 6. Омелянович Л. О. Бюджетна система / Л. О. Омелянович, В. С. Левченко, О. В. Хістева, О. В. Чайковська, Г. Є. Долматова, О. О. Якубовська. – К. : Знання, 2009. – 234 с.
Omelianovych L. O. *Biudzhetna systema* [Budget system] / L. O. Omelianovych, V. S. Levchenko, O. V. Khistieva, O. V. Chaykovska, H. Ye. Dolmatova, O. O. Yakubovska. – K. : Znannia, 2009. – 234 p.
 7. Данич О. Ф. Соціальна функція сучасної держави в контексті розвитку основоположних принципів права / О. Ф. Данич – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/63776/30-Danych.pdf?sequence=1>
Danych O. F. *Sotsialna funktsiia suchasnoi derzhavy v konteksti rozvytku osnovopolozhnykh pryntsyypiv prava* [Social function modern state in context development basic law principles] O. F. Danych – Elektronnyy resurs – Rezhym dostupu: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/63776/30-Danych.pdf?sequence=1>
 8. Бульба В. Соціальні функції держави: сучасні моделі реалізації в державному управлінні / В. Бульба – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2011-2/doc/1/02.pdf>
Bulba V. *Sotsialni funktsii derzhavy: suchasni modeli realizatsii v derzhavnomu upravlinni* [Social state functions: realization modern models in state management] / V. Bulba – Elektronnyy resurs – Rezhym dostupu: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2011-2/doc/1/02.pdf>
 9. Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2003 році. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 472 с.
Poslannia Prezydenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy pro vnutrishnie i zovnishnie stanovyshche Ukrainy u 2003 rotsi [President Ukraine message to Verkhovna Rada on inside and outward Ukraine situation in 2003 year] . – K. : IVTs Derzhkomstatu Ukrainy, 2004. – 472 p.
 10. Статистичний щорічник України за 2014 рік / Державна служба статистики України; За ред. І. М. Жук – К. : ТОВ «Август Трейд», 2015. – 585 с.
Statystychnyy shchorichnyk Ukrainy za 2014 rik [Statistic year-book on 2014 year] / Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy; Za red. I. M. Zhuk – K. : TOV «Avhust Treyd», 2015. – 585 p.
 11. Хайек Ф. А. Дорога к рабству / Фридрих Август фон Хайек; пер. с англ. – М. : Новое издательство, 2005. – 264 с.
Khayek F. A. *Doroga k rabstvu* [Way to slavery] / Fridrikh Avgust fon Khayek; per. s angl. – M. : Novoe izdatelstvo, 2005. – 264 p.
 12. Основні напрями соціальної політики на 1997–2000 рр.: Затверджені Указом Президента України від 18 жовтня 1997 р. № 1166/97 // Урядовий кур'єр. – 1997. – № 202-203.
Osnovni napriamy sotsialnoi polityky na 1997–2000 rr. [Base directions social politics on 1997-2000 years]: Zatverdzeni Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 18 zhovtnia 1997 r. № 1166/97 // Uriadovyy kurier. – 1997. – № 202–203.
 13. Основні напрями соціальної політики на період до 2004 року: Схвалено Указом Президента України від 24 травня 2000 року № 717/2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 21. – С. 11–32.
Osnovni napriamy sotsialnoi polityky na period do 2004 roku [Base directions social politics: on period up to 2004 year]: Skhvaleno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 24 travnia 2000 roku № 717/2000 // Ofitsiynyy visnyk Ukrainy. – 2000. – № 21. – С. 11–32.
 14. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. Б. Є. Патона. – К. : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2012. – 72 с.
Natsionalna paradygma staloho rozvytku Ukrainy [National paradigm sustainable Ukraine development] / za zah. red. B. Ye. Patona. – K. : DU «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku NAN Ukrainy», 2012. – 72 p.

15. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Схвалено Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015- Електронний ресурс – Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
- Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina – 2020»* [Strategy sustainable «Ukraine–2020» development]: Skhvaleno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 12 sichnia 2015 roku № 5/2015- Elektronnyy resurs – Rzhym dostupu:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
16. Революция сознания: Трансатлантический диалог / С. Гроф, Э. Ласло, П. Рассел; Пер. с англ. – М. : ООО «И-во АСТ» и др., 2004. –248 с.
Revolutsiya soznaniya: Transatlanticheskyy dialog [Consciousness revolution: Transatlantic dialog] / S. Grof, E. Laslo, P. Rassel; Per. s angl. – М. : ООО «И-во АСТ» і др., 2004. –248 р.
17. Гальчинський А. Світ розвертається ліворуч – у бік людини / А. Гальчинський // Дзеркало тижня. Україна – №40. – 29 жовтня 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/anatoliy-galchinskiy-svit-rozvertayetsya-livoruch-u-bik-lyudini>
Halchynskyy A. *Svit rozvertaetsia livoruch – u bik liudyny* [World unfold to left – in man side] / A. Halchynskyy // Dzerkalo tyzhnia. Ukraina – №40. – 29 zhovtnia 2016. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu]: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/anatoliy-galchinskiy-svit-rozvertayetsya-livoruch-u-bik-lyudini>
18. Аристотель. Политика / Аристотель // Древнегреческая философия: от Платона до Аристотеля. – М. : ООО Издательство АСТ»; Харьков «Фолио», 2003. – 829 с.
Aristotel. *Politika* [Politics] / Aristotel // Drevnegrecheskaya filosofiya: ot Platona do Aristotelia. – М. : ООО Izdatelstvo «AST»; Kharkov : «Folio», 2003. – 829 р.
19. Маршалл А. Принципы экономической науки / А. Маршалл; Пер. с англ. – Т.3. – М. : ИГ «Прогресс», 1993. – 351 с.
Marshall A. *Printsipy ekonomicheskoy nauki* [Economy science principles] / A. Marshall; Per. s angl. – Т.3. – М. : ИГ «Progress», 1993. – 351 р.
20. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – ст. 141
Konstytutsiia Ukrainy [Ukraine Constitution]: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). – 1996. – № 30. – st. 141
21. Про схвалення Стратегії подолання бідності : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 р. № 161-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248898080>
Pro skhvalennia Stratehii podolannia bidnosti [On approval Strategy poverty overcoming] : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 bereznia 2016 r. № 161-r. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248898080>